

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้ประสาทสัมผัสที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 มีจุดมุ่งหมาย เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนก่อนและหลังการได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้ประสาทสัมผัส โดยตั้งสมมติฐานไว้ว่าความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 หลังสูงกว่าก่อนได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้ประสาทสัมผัสกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนวัดวังไม้แก่น ตำบลวังวน อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 จำนวน 25 คน ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียนโดยแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ ดำเนินการทดลองโดยใช้แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้ประสาทสัมผัส จำนวน 24 แผน และทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกับการสอบก่อนเรียน แล้วนำคะแนนมาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ t-test แบบ Pair Sample

สรุป

1. นักเรียนชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 มีความคิดสร้างสรรค์ หลังการได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้ประสาทสัมผัสอยู่ในระดับดีมากทั้งโดยรวมและรายกิจกรรม
2. นักเรียนชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 มีความคิดสร้างสรรค์หลังการได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้ประสาทสัมผัสสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้ประสาทสัมผัส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

ผลของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้ประสาทสัมผัสที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดวังไม้แก่น ตำบลวังวน อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ปรากฏผลการศึกษาดังนี้

1. นักเรียนชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 มีความคิดสร้างสรรค์ หลังการได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้ประสาทสัมผัสอยู่ในระดับดีมากทั้งโดยรวมและรายกิจกรรม

ทั้งนี้เพราะการฝึกประสาทสัมผัสในการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เน้นการพัฒนาประสาทสัมผัส กระตุ้นให้นักเรียนคิดและจัดกระทำหรือลงมือปฏิบัติกิจกรรมรวมทั้งสัมผัสและต้องให้เห็นสิ่งต่าง ๆ หรือเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ประสาทสัมผัสซึ่งช่วยให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ รอบตัว ทำ

ให้นักเรียนได้เรียนรู้โดยผ่านประสบการณ์ตรงด้วยกิจกรรมที่มี ความหลากหลาย นักเรียน ได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ในแต่ละกิจกรรมจะเน้นให้นักเรียน ได้คิดและจินตนาการฝึกความคิด คล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม ความคิดละเอียดลออ ฝึกการแสดงออกทางความคิด ฝึกความกล้า คิด กล้าพูดถึงสิ่งที่นักเรียนรับรู้โดยผ่านประสาทสัมผัสและนักเรียนได้แสดงออกถึงความคิด และจินตนาการโดยการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์อย่างอิสระ กิจกรรมสร้างสรรค์ทางศิลปะ เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสนใจความสามารถ และสอดคล้องกับหลักพัฒนาการของเด็ก เป็นอย่างยิ่ง กิจกรรมสร้างสรรค์จึงไม่เพียงแต่ส่งเสริมการประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อ มือ ตา และการผ่อนคลายความเครียดทางอารมณ์ที่อาจมีเท่านั้น แต่ยังเป็นส่งเสริมความคิด อิสระ ความคิดจินตนาการ ฝึกการรู้จักทำงานด้วยตนเอง และฝึกการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ทั้งทางแนวคิดและการกระทำซึ่งถ่ายทอดออกมาเป็นผลงานทางศิลปะและนำไปสู่การเรียนรู้ เขียนอ่านอย่างสร้างสรรค์ต่อไปจุดมุ่งหมายของกิจกรรมนี้คือ ส่งเสริมความคิดอิสระ ส่งเสริม ความมั่นใจ กล้าคิด กล้าแสดงออก ส่งเสริมความคิดริเริ่ม ความคิดละเอียดลออ ความคิด ยืดหยุ่น ความคิดคล่องตัว ส่งเสริมความคิดจินตนาการ ส่งเสริมการรู้จักทำงานด้วยตนเอง ส่งเสริมให้เด็กสร้างผลงานชิ้นสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 13 - 14) ได้กล่าวถึงกิจกรรมสร้างสรรค์ที่ควรจัดให้กับเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้คือ การวาดภาพระบายสี การเล่นสีน้ำ การพิมพ์ภาพการปั้น การพับ ฉีก ตัดปะ การประดิษฐ์ กิจกรรมสร้างสรรค์ทาง ศิลปะเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสนใจ ความสามารถและสอดคล้องกับหลักพัฒนาการ กิจกรรมสร้างสรรค์ทางการประดิษฐ์เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี ส่งเสริมให้เด็กได้คิดจินตนาการผลการวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ จงลักษณ์ช่างปลื้ม (2541 : 136) ที่ได้วิจัยศึกษาเรื่อง ความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการวาดภาพของ นักเรียนชั้นอนุบาล 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรม การวาดภาพประกอบการฟังนิทาน ผลการวิจัย พบว่า หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการวาดภาพประกอบการฟังนิทานนักเรียนชั้นอนุบาล ศึกษาปีที่ 2 มีพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์จากการทดสอบ หลังการทดลองครั้งที่ 18 สูงกว่าครั้งที่ 12 และครั้งที่ 12 สูงกว่าครั้งที่ 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 วารุณี นวลจันทร์ (2539 : 78 – 87) ได้ศึกษาวิจัยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมผลงาน ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์เด็กปฐมวัย ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม ศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมผลงานมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม ศิลปะสร้างสรรค์แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นักเรียนชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 มีความคิดสร้างสรรค์หลังการได้รับการจัด กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้ประสาทสัมผัสสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยใช้ประสาทสัมผัส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทั้งนี้เพราะการฝึกประสาทสัมผัสในการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ในเรื่องต่างๆ โดยผ่านประสาทสัมผัสหรืออวัยวะต่างๆ ในการรับรู้ความรู้สึก ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้โดยผ่านประสบการณ์ตรงด้วยกิจกรรมที่มีความหลากหลาย นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ในแต่ละกิจกรรมจะเน้นให้นักเรียนได้คิดและจินตนาการถึงสิ่งที่นักเรียนรับรู้ โดยผ่านประสาทสัมผัส และนักเรียนได้แสดงออกถึงความคิดและจินตนาการในการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์อย่างอิสระดังที่ ไพบูลย์ เทวรักษ์ (2537 : 46) กล่าวว่า ประสาทสัมผัสเปรียบเสมือนประตูที่รับเอาสิ่งต่างๆ ไปสู่กระบวนการรับรู้ การเรียนรู้ การจำ การคิด และการตัดสินใจ ซึ่งอวัยวะรับสัมผัสแต่ละลักษณะมีความรู้สึกดังนี้คือ การเห็น การได้ยิน การรู้รส การได้กลิ่น การรู้สึกที่ผิวหนัง ขณะเดียวกันเด็กจะเกิดการพัฒนาในด้าน การเรียนรู้ความศิริเริ่มสร้างสรรค์ เด็กจะแสดงออกถึงการรู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา รู้จักค้นคว้า และทดลอง รู้จักใช้เหตุผล และรู้จักสร้างสื่อที่ตนเข้าใจจากจินตนาการของตน

การวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัย มณฑา ไร่ทิม (2544 : 59 - 60) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการวาดภาพระบายสีโดยใช้กิจกรรมฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามแนวคิดของเบอร์ไนซ์ แมคคาร์ธี 4 แมท กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 40 คน โรงเรียนวัดสระบัว สำนักงานเขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการวาดภาพระบายสีโดยใช้กิจกรรม ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้าของนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามแนวคิดของเบอร์ไนซ์ แมคคาร์ธี 4 แมท แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการวาดภาพระบายสีจากวัสดุสัมผัส แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ ณัฐวรรณ ขนชัยภูมิ (2546 : 59 - 61) ได้ศึกษาวิจัยการเปรียบเทียบผลของการใช้กิจกรรมฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้าในการวาดภาพกับการปั้นที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 ผลการศึกษาพบว่าการใช้กิจกรรมฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้าในการวาดภาพกับการปั้นสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กได้ไม่แตกต่างกัน มีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นใกล้เคียงกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการสังเกตของผู้วิจัยในขณะทดลองพบว่า นักเรียนมีความสนใจและกระตือรือร้น ในการเข้าร่วมกิจกรรมการฝึกประสาทสัมผัสในการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์มาก นักเรียน มีความตั้งใจและปฏิบัติกิจกรรมด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน ทำตามความคิด และจินตนาการที่เกิดจากการใช้ประสาทสัมผัสได้เป็นอย่างดี และประสบการณ์ทางด้านความรู้สึกสัมผัสเป็นประสบการณ์ที่เน้นถึงการรับรู้หรือความรู้สึกสัมผัสที่เด็กมีต่อสภาพแวดล้อมรอบตัว ซึ่งประสาทสัมผัสที่ดีย่อมช่วยให้การดำรงชีวิตเป็นไปอย่างมีความหมายยิ่งขึ้นทั้งในด้าน รูป รส กลิ่น เสียงการสัมผัสวัตถุ ความรู้สึกจากการเห็น การได้แยกแยะ การ ได้รับความรู้กลิ่นของสิ่งนั้นกระบวนการเช่นนี้เป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับการเรียนรู้

สภาพแวดล้อม ของเด็กปฐมวัยทั้งสิ้น และย่อมมีผลโดยตรงต่อการสร้างสรรค์ศิลปะของเด็กด้วย ซึ่งอาจใช้คำถามช่วยในการกระตุ้นความรู้สึกนึกคิดของทางด้านประสาทสัมผัส เช่น ผิวของมะนาวต่างกับผิวของก้อนหินอย่างไร เมื่อฝนตกหนูรู้สึกอย่างไร เสียงลมผ่านต้นไม้ได้อย่างไร เป็นต้น

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จึงแสดงว่าการฝึกประสาทสัมผัสในการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 ได้ระดับดีมาก และมีความคิดสร้างสรรค์หลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนการได้รับการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูผู้สอนควรใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยการฝึกประสาทสัมผัสในการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับนักเรียนในระดับช่วงชั้นต่าง ๆ ให้มีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น
2. ในการนำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่ไปใช้ ครูควรขยายเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมให้มากขึ้น จะมีนักเรียนบางกลุ่มที่ไม่สามารถปฏิบัติกิจกรรมให้เสร็จตามเวลาที่กำหนดเป็นบางกิจกรรมเพราะนักเรียนอายุยังน้อย ดังนั้นถ้าจะนำกิจกรรมนี้ไปใช้ควรเพิ่มเวลาให้มากขึ้น

การวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษา การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนโดยใช้การจัดกิจกรรมประเภทอื่นบ้างเช่น กิจกรรมทางภาษา กิจกรรมความคิดคำนึง กิจกรรมทางดนตรี และการเคลื่อนไหว เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาผลการจัดกิจกรรมที่ส่งผลต่อตัวแปรด้านอื่นๆ เช่น ด้านการคิดวิเคราะห์ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
3. ควรมีการศึกษาผลการจัดกิจกรรมที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนในชั้นอื่นๆบ้าง เช่น นักเรียนในระดับประถมศึกษา นักเรียนที่มีความบกพร่อง ทางสติปัญญา เป็นต้น